

- ۱ آشنایی با کشور ترکیه
- ۲ آشنایی با کشور افغانستان

بخوان و پیاموز

در این درس با یک همسایه‌ی شرقی و یک همسایه‌ی غربی ایران آشنا می‌شویم.

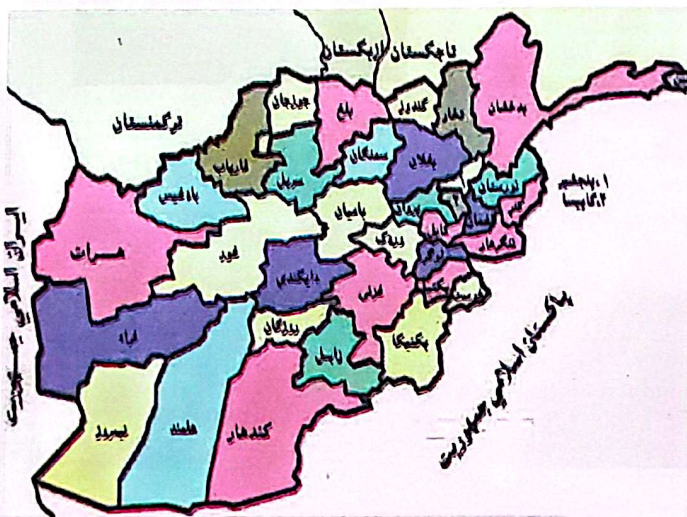
تاریخ ترکیه

در دوره‌های مختلف، دولت‌هایی چون امپراطوری هخامنشی، امپراطوری روم شرقی و بعدها امپراطوری عثمانی بر این کشور حکومت کرده‌اند. این کشور در زمان هخامنشیان به تصرف ایران درآمده بود. ترکیه همه‌ساله به دلیل مناطق طبیعی زیبا و سواحل آفتابی و بناهای تاریخی، گردشگران زیادی را جذب می‌کند و بیش‌تر درآمد کشور ترکیه از این راه است. ترکیه به دریا‌های سیاه، مدیترانه، مرمره و اژه راه دارد. دریاچه‌ی وان در این کشور قرار دارد و بخشی از کوه‌های آرارات نیز در ترکیه قرار دارد.

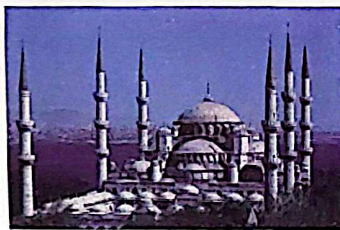
مسجد ایاصوفیه در حال حاضر به موزه تبدیل شده و مسجد سلطان احمد در استانبول از آثار و بناهای تاریخی می‌باشد.

تاریخ افغانستان

این کشور به دلیل قرار گرفتن در جاده‌ی ابریشم، محل پیوند فرهنگ‌های مختلف بوده است؛ چرا که از زمان‌های قدیم این جاده شاه‌راه تجاری بوده و هم‌چنین این کشور، شاعران، دانشمندان و نویسندگان بزرگی دارد. مردم افغانستان جنگ‌های زیادی به خود دیده‌اند و مشکلات داخلی زیادی داشته‌اند. کشورهای شوروی سابق، آمریکا و حکومت طالبان، سال‌ها با این کشور جنگیده‌اند و این سرزمین را بارها اشغال کرده‌اند. این کشور محصور به خشکی است و به دریا راه ندارد و کوه‌های هندوکش در آن قرار دارد.

افغانستان	ترکیه	
آسیای میانه	جنوب غرب آسیا و جنوب قاره‌ی اروپا	موقعیت مکانی
بیش تر نواحی کوهستانی	بیش تر نواحی کوهستانی	ناهمواری
چین - پاکستان - ایران - ترکمنستان - ازبکستان - تاجیکستان	خشکی: گرجستان - ارمنستان - ایران - عراق - سوریه - بلغارستان دریایی: یونان	همسایگان
زمستان‌های سرد، تابستان‌های گرم (قاره‌ای)	ملایم و مرطوب (معتدل)	آب و هوا
کابل	آنکارا	پایتخت
فارسی دری و پشتو	ترکی استانبولی	زبان
اسلام	اسلام	دین
افغانی	لیر	واحد پول
مسجد آبی - مناره‌ی جم - دره‌ی بامیان	مسجد ایاصوفیه - مسجد سلطان احمد	بناهای تاریخی
کابل - قندهار - جلال آباد - مزار شریف	آنکارا - استانبول - ازمیر - آدانا - بورسا	شهرهای مهم
ندارد (به دریا راه ندارد)	استانبول	بندر مهم
هریرود - هیرمند	قزل ایرماق - دجله و فرات	رودهای مهم

مسجد سلطان احمد - استانبول

کاخ توپکاپی - استانبول

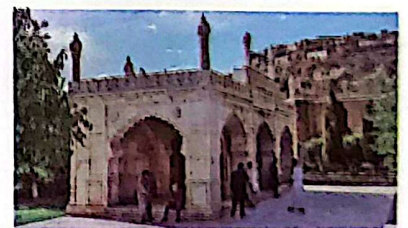
مسجد ایاصوفیه - استانبول

تخت رستم - افغانستان

قصر دارالامان - افغانستان

باغ بابر - افغانستان

۱ موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

افغانستان

واحد پول این کشور، لیر است.

ترکیه

از میر از شهرهای مهم این کشور است.

پایتخت آن کابل است.

۲ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

الف: مسجد ایاصوفیه از بناهای تاریخی ترکیه است.

ب: دین مردم افغانستان و ترکیه، اسلام است.

پ: ترکیه در طول تاریخ مرکز امپراطوری‌های روم و عثمانی بوده است.

۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف: افغانستان از دیرباز به دلیل قرار گرفتن در مسیر ..... محل پیوند فرهنگ‌های مختلف بوده است.

ب: پایتخت کشور ترکیه، شهر ..... می‌باشد.

پ: حکومت ..... سال‌ها با کشور افغانستان جنگیده است.

۴ با انتخاب گزینه‌ی مناسب به پرسش‌های داده شده پاسخ دهید.

الف: بیش‌ترین منبع درآمد کشور ترکیه کدام است؟

(۱) گردشگری (۲) نفت (۳) معادن طلا و مس (۴) گاز

ب: کشور ترکیه در دوران پادشاهی ..... به تصرف ایران درآمد.

(۱) اشکانیان (۲) سامانیان (۳) ساسانیان (۴) هخامنشیان

پ: رشته‌کوه هندوکش و ارتفاعات آرات به ترتیب در کدام کشورها هستند؟

(۱) افغانستان - ترکیه (۲) ترکیه - افغانستان

(۳) روسیه - افغانستان (۴) افغانستان - بحرین

پاسخ سؤالات زیر را از جدول پیدا کنید

د	ن	م	ر	ی	ه	ن
ک	ل	ع	و	ن	م	ا
ا	ی	ت	ه	چ	ی	ن
ب	ر	د	پ	ش	ت	و
ل	ه	ل	ج	د	ر	ی

الف: از همسایگان افغانستان

ب: از همسایگان دریایی ترکیه

پ: نام یک رود در ترکیه

ت: نام یک رود در افغانستان

ث: آب و هوای ترکیه

ج: پایتخت افغانستان

چ: واحد پول ترکیه

ح: نوعی زبان فارسی در افغانستان

چرا افغانستان محل پیوند فرهنگ‌های گوناگون بوده است؟

.....

به چه دلیل گردشگران زیادی همه ساله به کشور ترکیه سفر می‌کنند؟

.....

کدام کشور (ترکیه - افغانستان) موقعیت مکانی بهتری دارد؟ چرا؟

.....

خودارزیابی

خیلی خوب   خوب   قابل قبول   نیاز به تلاش

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

موقعیت‌های کشور ترکیه و مکان‌های دیدنی و تاریخی آن را آموخته و می‌دانم.

موقعیت‌های کشور افغانستان و مکان‌های دیدنی و تاریخی آن را آموخته و می‌دانم.

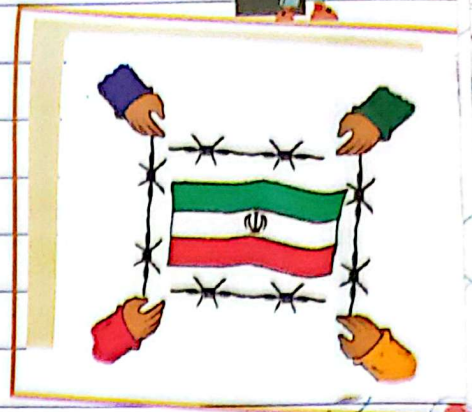
ویژگی‌های کشورهای ترکیه و افغانستان را می‌دانم و می‌توانم این دو کشور را با هم

مقایسه کنم.

«استعمار چیست؟»

آموختنی‌ها

- ۱. علل تغییر و تحول در اروپا
- ۲. چگونگی نفوذ استعمار در ایران

بخوان و بیاموز

عوامل قدرتمندی اروپاییان

- انتقال علوم و فنون از جهان اسلام به اروپا
- رونق تجارت و بازرگانی در اروپا
- پیشرفت علم و هنر در اروپا
- اکتشافات جغرافیایی و آغاز استعمارگری توسط اروپاییان

علوم و فنون از جهان اسلام به اروپا انتقال یافت

اروپاییان از طریق دریای مدیترانه و شمال آفریقا محصولات نظیر شکر، قهوه، کاغذ، قطب‌نما، داروی گیاهی و ادویه را از مسلمانان خریداری می‌کردند و با ترجمه‌ی بسیاری از کتاب‌های مسلمانان توانستند از علوم و فنون استفاده کنند. اروپاییان داد و ستد با مسلمانان را حدود چهار قرن پیش آغاز کردند.

تجارت و بازرگانی در اروپا رونق یافت

تجارت و افزایش ثروت، شکل زندگی مردم در اروپا را تغییر داد. به این ترتیب شهر نشینی و کارگاه‌های صنعتی گسترش یافتند.

اروپاییان در علم و هنر پیشرفت کردند

اختراع دستگاه چاپ گوتنبرگ و تلسکوپ گالیله از همین پیشرفت‌ها بود. در آن دوره جغرافیا و ستاره‌شناسی مورد توجه اروپاییان بود و به شناخت سرزمین‌ها و راه‌های دریایی و تجارت کمک کردند.

اروپاییان با اکتشاف جغرافیایی، استعمارگری را آغاز کردند

اروپاییان از نقشه‌های جغرافی دانان مسلمان، قطب‌نما و شیوه‌های کشتی‌سازی آن‌ها استفاده کرده و در دریانوردی مهارت پیدا کردند.

پرتغالی‌ها و اسپانیایی‌ها با کشتی‌های متعدد در کشف سرزمین‌های جدید و استعمارگری پیشگام بوده و توانستند قاره‌ی آفریقا را دور بزنند سپس به شرق آسیا بروند و بعد قاره‌ی آمریکا را کشف کنند.

استعمار

کلمه‌ی استعمار به معنی آباد کردن است.

استعمارگر

اگر کشوری به بهانه‌ی آباد کردن در کشورهای دیگر دخالت و نفوذ کند تا منابع و ثروت آن کشور را غارت نماید، آن کشور استعمارگر است.

مستعمره

به سرزمین‌هایی که استقلال سیاسی و اقتصادی نداشته باشند و تابع حکومت استعمارگر باشند مستعمره گفته می‌شود.

نفوذ استعمار در ایران

راه‌های نفوذ استعمارگران

★ حمله‌ی نظامی

★ گرفتن امتیاز به نفع خود

★ تهاجم فرهنگی

توجه: بیش‌ترین نفوذ و دخالت بیگانگان در کشور ما در دو دوره‌ی قاجاریه و پهلوی بوده است.

بیشتر بدانیم

برخی از امتیازاتی که استعمارگران از ایران گرفتند عبارتند از:

- ۱ عهدنامه‌ی گلستان و ترکمانچای بین ایران و روسیه؛ که بعضی از شهرهای ایران مانند باکو، نخجوان، شیروان و قفقاز از ایران جدا شد و به روس‌ها داده شد.
- ۲ قرارداد رویترز بین ایران و انگلستان؛ طبق این قرارداد حق احداث راه‌آهن، منابع و معادن و ... به مدت ۷۰ سال به انگلیسی‌ها داده شد. آن‌ها ایران را میان خود تقسیم کرده بودند. رضا خان را انگلیسی‌ها و محمدرضا شاه پهلوی را آمریکایی‌ها، به حکومت رساندند تا بتوانند به راحتی منابع ایران را غارت کنند.

چه عواملی باعث ایجاد تغییر و تحول در اروپا شد؟ (چهارمورد)

.....

.....

.....

.....

دو علم جغرافیا و ستاره شناسی (نجوم) چه کمکی به اروپاییان کرد؟

.....

.....

.....

.....

خودارزیابی

خیلی خوب   خوب   قابل قبول   نیاز به تلاش

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

☐	با اصطلاحات استعمار، مستعمره و استعمارگر آشنا شده‌ام.
☐	با عوامل قدرتمندی اروپاییان آشنا شده‌ام.
☐	چگونگی نفوذ استعمار و برخی از عهدنامه‌های بیگانگان را می‌شناسم.
☐	اختراعات اروپاییان را می‌دانم.

فعالیت عملکردی

درباره‌ی شیوه‌ی استعمارگری در کشور افغانستان تحقیق و گزارشی تهیه کنید و بنویسید که استعمار کشور افغانستان چه نتایجی برای استعمارگران داشت؟

.....

.....